

Paras kaupunki tehdään yhdessä

Asukasaktivismi Järvenpään kaupungin voimavarana

Anju Asunta¹

Järvenpään kaupungin valitsema slogan ”Ihmistensä näköinen kaupunki” on erinomaisen totta. Kaupungissa on suuri ja monin tavoin näkyvä joukko seura- ja yhdistysaktiiviteja, Siskoja ja Simoja, Hyvän kasvattajia ja paljon muita – ihmisiä, jotka sijoittavat omaa vapaa-aikaansa ja panostaan siihen, että Järvenpää olisi mukava kotikaupunki. Samaan hiileen puhaltavat myös Järvenpään kaupungin työntekijät. Yhteistyössä pääsemme parhaaseen lopputulokseen.

Kokeilevaksi kaupungiksi

Järvenpään kaupungilla on pitkä kehittämisperinne, jota Uusi kunta -hankkeessa toteutettava *Uuden Järvenpään* ideointityö luontevasti jatkaa. Toimintaa on kehitetty prosessimaiseksi ja asiakaslähtöiseksi, minkä ansiosta kaupunki on pystynyt vastaamaan viime vuosien talouskurimuksen tehostamisvaateisiin palvelun laadusta tinkimättä.

Kaupungin prosessityössä on määritetty muun muassa ”Kansalaistoiminnan tuki” sekä ”Viestintä ja osallistuvan kuntalaisvaikuttamisen mahdollistaminen” -prosessit, joille on määritetty omat prosessinomistajansa valvomaan ja edistämään prosessien toteutumista kaupungin toiminnassa. Prosessinomistajat eivät onneksi ole yksin vastuussa käytännön toteuttamisesta, vaan koko kaupungin esimieskuntaa on kannustettu toteuttamaan prosessien mukaista työskentelytapaa yhdessä omien yksiköidensä työntekijöiden ja asiakkaiden kanssa.

Uudessa Järvenpäässä kaupungin roolia paikallisen osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden edistäjänä pyritään entisestään vahvistamaan. Järvenpäässä halutaan ”kokeilevana kaupunkina” tarttua kehittämisideoihin ketterästi – verkostoja, yhteisöjä ja ihmisten omaehtoista innostusta hyödyntäen. Kaupungin eri yksiköissä jatkuvasti etsitään ja testataan työtapoja, joiden avulla kaupunki voisi toimia joustavana uusien toimintamuotojen ideahautomona ja mahdollistajana.

Kaupungin henkilöstöltä tämä edellyttää etenkin positiivista asennetta. Kaupunki elää tiukan talous- ja henkilöstöressurssien käyttösuunnittelun piirissä, eikä äkillisiin muutoksiin ole varaa. Sen vuoksi voisi helposti käydä niin, että esiinnousseet uuden toiminnan ideat tyrmättäisiin rahan tai työajan puutteessa heti kättelyssä. Kun uudet ideat halutaan toivottaa tervetulleeksi, minimi-investointi kaupungilta on se, että varataan asian tuumailulle muutama tunti aikaa. Tämä on yleensä järjestettävissä siellä missä tahtoa on, ja muutamassa tunnissa ehditään jo hyvin miettimään idean

1 Artikkelin on kirjoittanut Järvenpään kaupungin viestintäpäällikkö Anju Asunta läheisessä yhteistyössä tekstissä esiteltujen yhteisöjen toimijoiden kanssa.

toteutuskelpoisuutta, vaativuutta ja keinoja sen eteenpäin viemiseksi.

Kaupunkiorganisaatiossa joudutaan myös ravistelemaan käsitystä siitä, keitä ”me” olemme; kaupungin henkilöstö, vai henkilöstö + asiakkaat, vai henkilöstö + asiakkaat + muut kiinnostuneet? Yhä enemmän kaupungilla vahvistuu heimoajattelelu, missä ”me” tarkoittaakin saman ”leiritulen” äärellä olijoita eli sitä porukkaa, joka jonkun teeman ympärille kerääntyy, riippumatta siitä, onko kiinnostuksen syy palkka vai yksityinen intressi. Meitä ovat ne, jotka haluavat tehdä parhaansa tämän tietyn teeman ympärillä.

Oman elämän asiantuntijuus hyötykäyttöön

Järvenpään kaupungin palvelujen kehittämistyössä korostetaan asiakaslähtöisyyttä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kaupungin henkilöstö ei automaattisesti oleteta tietävänsä mikä on asiakkaille parhaaksi, vaan asiakkaiden oma asiantuntijuus otetaan tehokäyttöön toimintatavan määrittämisessä. Koska porukassa syntyy usein hyviä ideoita, kerätään eri palveluissa yhä useammin asiakasryhmiä tietyn aihepiirin ympärille, porisemaan yhdessä. Yhteistyössä lavennetaan näkemystä toimivasta etenemistavasta, ja samalla myös vahvistetaan osallisten me-henkeä ja yhteisöllisyyden kokemusta.

Esimerkiksi Järvenpää-talossa pidetyissä **Lasten ja Nuorten Ääni -huippukouksissa** lapset ja nuoret ovat itse esittäneet käyttötoivomuksia heidän käyttämien palveluiden kehittämiseen kohdistettavalle määrärahalle, ja he ovat myös päättäneet yhteisen keskustelun pohjalta lopullisista käyttökohteista. **Nuorisovaltuuston** nuoret taas osallistuvat muun muassa eri lautakuntien toimintaan tuoden nuorison toiveita ja tarpeita esiin. Järvenpäässä nuoret ovat esimerkiksi onnistuneet vaikuttamaan moporeitistöön ja kesätyöpaikkojen määrään. Nuorisovaltuusto on myös perustanut useiden koulujen ja oppilaitosten kanssa yhteistyöryhmän, jonka tarkoituksena on tiivistää nuorisovaltuuston ja oppilaskuntien suhteita ja näin entistä paremmin varmistaa nuorten äänen kuuluminen.

Järvenpään **Eläkeläisneuvosto** ei ole tyytynyt lausunnonantajan ja aloitteen tekijän rooliin, vaan on vienyt omatoimisesti toimintaansa askeleen pidemmälle. Eläkeläisneuvosto on yhdessä eläkeläisyhdistysten puheenjohtajien kanssa koonnut innokkaista yhdistysjäsenistä **kehittäjäyhteisön**, joka toimii läheisessä yhteistyössä kaupungin ikäihmisten palveluiden ja kaupunkikehityksen ammattilaisten kanssa. Oman elämänsä asiantuntijoina ikääntyneet kehittäjäyhteisön jäsenet ovat muun muassa osallistuneet ikäihmisille tarkoitettujen verkkosivujen, uuden sosiaali- ja terveyskeskuksen toimitilojen ja varusteiden sekä tulevan palveluliikenteen suunnitteluun. Yhteisö on vahvasti mukana Myllytien toimintakeskuksen eli ikäihmisten ja toimintarajoitteisten ”olohuoneen” toiminnan kehittämisessä. Kehittäjäyhteisö otti rohkeasti toteuttaakseen myös Järvenpään uuden sosiaali- ja terveyskeskus JUSTin asiakkaiden vertaisohjauksen sähköiseen ilmoittautumiseen ja omahoitopalvelujen käyttöön.

Kaupungin tulee pitää huolta siitä, että asukkaiden elinympäristö on viihtyisä, terveellinen ja turvallinen. Sen varmistamiseksi Järvenpäässä kutsuttiin syksyllä 2016 kaikki kiinnostuneet mukaan Yleiskaava 2040:n luomiseen. Valmistelu startattiin **Kaavakarnevaaleilla**, missä pitkin päivää järjestettiin erilaisia tietoisuuksia ja esittelyjä,

joilla lisättiin osallistujien tietämystä kaupunkisuunnittelun eri osatekijöistä. Osallistajat pääsivät myös visioimaan tulevaisuusseinälle vuoden 2040 Järvenpäästä, rakentamaan unelmien kaupunkia Legoista sekä ratkaisemaan yleiskaavamysteeriä Escape room -hengessä. Tavoitteena oli monin tavoin innostaa asukkaita ottamaan kantaa siihen, millaista kotikaupunkia he haluaisivat itselleen suunniteltavan.

Yhteisöt ovat tärkeä kumppani kaupungille

Uuden kaupungin roolit kehittäjänä sekä kumppanuuden, elinvoimaisuuden ja työllisyyden edistäjänä käyvät tulevaisuudessa yhä tärkeämmiksi, mikä korostaa innovatiivisen, vaikuttavan ja yhteisiin tavoitteisiin tähtäävän yhteistyön tarvetta. Kaupungin tulee kohdentaa niukkoja resursseja sinne, missä muutoin ei synny tarvittavia palveluita, ja toisaalta aktiivisesti hyödyntää muiden – niin yritysten kuin kolmannen sektorinkin – halua ja kykyä järjestää toimintaa ja palveluita siellä, missä se on mahdollista. Tehokkaalla työnjaolla voidaan kaupunkiin luoda uusia työpaikkoja sekä muuta vireyttä lisäävää toimintaa.

Järvenpäässä on hyvin aktiivinen kolmas sektori, liki 300 toimivaa seuraa, yhdistystä tai yhteisöä. Monet näistä, erityisesti urheiluseurat ja tietyt vahvat yhdistykset toimivat kaupungin kanssa tiiviissä suorassa yhteistyösuhteessa. Lisäksi kaupunki järjestää säännöllisesti erilaisia yhteistyöfoorumeita eri yhteisöjen kohtaamisen varmistamiseksi.

Kaupungin ja kolmannen sektorin välisessä yhteistyössä tärkeää on molemminpuolinen arvostus ja tasa-arvoisuus. Jokaisella yhteisöllä on heitä motivoiva oma intressi, ja kaupungin pitää kunnioittaa sitä. Toisaalta yhteisöjen kannattaa nähdä kaupunki laajemmin kuin rahoittaja- tai tilantarjoajatahona. Paras kumppanuuden tapa löytyy hyvästä vuorovaikutuksesta ja molempien osapuolien vahvuuksien tietoisesta hyödyntämisestä.

Tähän tähtää myös kaupungin ja erityisesti sosiaali- ja terveysasioihin erikoistuneiden yhdistysten välillä toimiva alueellinen yhteistyöorganisaatio, **Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto**. Yhdistysverkosto edistää eri yhteisöjen välisten verkostojen, kumppanuuksien ja erilaisten yhteistyömuotojen syntymistä. Lisäksi se pyrkii kokoamaan järjestötoimijoiden näkemystä ja asiantuntijuutta yhteen ja edistämään ylipäättään yhdistys- ja vapaaehtoistoimintaa sekä sen tuottamaa hyvinvointia ja osallisuutta. Toiminnan muotoja ovat olleet muun muassa järjestötreffit sekä vapaaehtoistoimijoiden koulutukset.

Setlementti Louhela on hyvä esimerkki kooltaan ja toiminnaltaan merkittävästä toimijasta, jossa lähtökohdat ovat vapaaehtoistyössä, mutta jolle on vakiintunut rooli myös erilaisten kuntalaisten hyvinvointia lisäävien ostopalvelujen tuottajana. Yhdistyksellä on suuri osavastuu kaupungin sekä maksullisten että maksuttomien hyvinvointipalvelujen tarjonnassa, mutta toiminnan jatkuvuus on aina hiukan vaaka- laudalla. Yhdistyksen huolenaiheena on pienten paikallisten toimijoiden heikot mahdollisuudet menestyä palvelukilpailutuksissa. Kilpailuttaminen saattaa keskittää palvelutuotantoa suurille yhtiöille, joissa päätöksenteko on kaukana paikallistason toiminnasta. Yhdistys myös työllistää paljon pitkäaikaistyöttömiä, mitä lyhytjänteinen ja tempoileva työllisyyspolitiikka vaikeuttaa. Lisäksi oman haasteensa tuo rahoituksen

pirstaleisuus ja katkonaisuus. Kansalaistoiminnan jatkuvuus kytkeytyy vahvasti palvelutuotannon jatkuvuuteen, sillä ne tukevat toinen toisiaan.

Setlementti Louhela tuotti omien tilastojensa mukaan vuonna 2015 varhaiskasvatuksen, erityislasten toiminnan, kotipalvelun sekä lasten ja nuorten kerhotoiminnan palvelutuotannossa palveluita noin 1 900 asiakkaalle. Vapaaehtoistoiminnan puolella yhdistys järjestää muun muassa vapaaehtois- ja olohuonetoimintaa, joiden puitteissa yhdistys tilastoi vuonna 2015 liki 26 000 käyntikertaa. Suhteutettuna Järvenpään kaupungin 41 000 asukkaan väkilukuun nämä luvut kuvaavat hyvin sitä kosketuspinnan laajuutta, mikä yhdistyksellä voi olla kuntalaisten elämään.

ViaDia Järvenpää ry ylläpitää itsepalvelukirpputori ViaDia-toria, jossa valmennetaan nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä kohti työelämää sekä tarjotaan kuntouttavaa työtoimintaa ja työkokeilupaikkoja, yhteistyössä kaupungin eri toimijoiden, kuten nuorisokeskuksen, etsivän nuorisotyön ja työllisyysyksikön kanssa. Lisäksi ViaDia toimii kaupungin maahanmuuttajatoimisto Verson, Setlementti Louhelan sekä muutamien muiden toimijoiden ohella aktiivisena osapuolena niin sanotussa **Tukea ja tekoja -verkostossa**, joka tekee vaikuttavaa työtä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Muun muassa ViaDian kerran viikossa kokoontuvan monikulttuurisen perhekerhon toimintaa suunnitellaan yhdessä maahanmuuttajien kanssa, jotta toiminta olisi heidän tarpeisiinsa mahdollisimman osuvaa. Kerhossa harjoitellaan suomen kieltä arkisten asioiden, kuten kokkauksen, tutustumiskäyntien ja neuvoa antavien vierailijoiden esitysten äärellä. Samalla maahanmuuttajaäidit saavat vertaistukea toisiltaan ja kantasuomalaisilta osallistujilta.

Tukea ja tekoja -verkosto on onnistuneesti muun muassa kalustanut Järvenpäähän liki tyhjin käsin saapuneiden turvapaikanhakijoiden asuntoja sekä osoittanut turvapaikanhakijoille vapaaehtoisia ”kummeja” lähitueksi ja avuksi erilaisissa yhteiskuntaan sopeutumisen asioissa. Näin yhteistyössä autetaan maahanmuuttajia löytämään paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa ja ennaltaehkäistään heidän syrjäytymistä.

Urheiluseurat, kuten monet muutkin harrasteseurat ja -yhdistykset, kantavat osaltaan vastuuta kunnan sivistysroolista. Oman alansa harrastusmahdollisuuksien tarjoamisen ohella moni yhteisö pitää myös syrjäytymisen torjuntaa merkittävänä tehtävänä. Esimerkiksi itsepuolustus- ja kamppailulajeihin erikoistuneen seuran, **Järvenpään Kehäkarhujen**, pedagogisiin tavoitteisiin kuuluu lajitaitojen edistämisen lisäksi lajia harrastavien nuorten kasvattaminen vastuullisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Käytännössä tätä tavoitetta toteutetaan vaikkapa kisamatkoilla uutisia kuunnellen ja niiden pohjalta yhdessä tilanteiden syitä ja seurauksia punniten. Sitoutuneet vapaaehtoisvalmentajat ja hallitus etsivät lisäksi aktiivisesti tapoja, joilla voidaan mahdollistaa vähävaraistenkin nuorten tavoitteellinen lajiharjoittelu.

Yhteisöllisyys tuo onnellisuutta

Järvenpääläinen 2011 alkunsa saanut **Hyvä kasvaa Järvenpäässä -asukasliike** nojaa omassa toiminnassaan WWF:n Onnellisuusmanifestissä kuvattuihin tavoitteisiin:

- Parempaa vapaa-aikaa
- Merkityksellisiä paikkoja

- Mielekästä yhdessä tekemistä
- Hyvinvoimisen kulttuuria
- Ystävät, naapurit ja perhe – yhdessä.

Hyvä kasvaa Järvenpäässä -asukasliike on päättänyt tarttua mihin tahansa osallistujien tärkeäksi kokemaan asiaan. Hallinnoltaan kevyt, vain löyhäksi aktiivien verkostoksi järjestäytynyt asukasliike sallii sen, että kuka tahansa voi aloittaa hyvän hankkeen ja jokainen saa sitoutua omien aikataulujensa ja innostumisensa mukaan vain siihen, mikä on itselle tärkeää ja mahdollista. Mitä enemmän innostuneita, sitä isompia juttuja saadaan aikaan. Asukasliike onkin tehnyt Järvenpään kaupunkikuvassa erittäin näkyviä tempauksia muun muassa koristamalla itse valitsemiaan kaunistusta vaativia paikkoja talkoovoimin. Kesäkukatempauksissa korvaamattoman tärkeä yrittäjäyhtiö on ollut **Järvenpään Kukkatalo**, joka on lahjoittanut istutuksiin tarvittavat kukat ja jonka kekseliäät floristit ovatideoineet näyttäviä asetelmia erilaisiin kierrätystuotteista sommiteltuihin istutusaloistoihin. Asukasliike on herättänyt myös kaupungin myytäväksi suunnitteleman Seppälän kiinteistön monipuolisen yhteisöllisen toiminnan asukastaloksi.

Myös 2013 perustettu **Siskot ja Simot** lähti keveästi liikkeelle tarjoten ihmisille parin tunnin keikkamahdollisuuksia ikäihmisten hyväksi tehtävään vapaaehtoistoimintaan niin sanotuilla **Välittämisen keikoilla**. Välittämisen keikoilla autetaan porukalla tukea tarvitsevia ikäihmisiä viettämään hauskaa yhteiseloä esimerkiksi retkillä, juhlissa tai vaikkapa pihatalkoissa. Vapaaehtoisten tehtävänä on olla ihmisenä ihmiselle; jutella ja tarvittaessa ojentaa kyynärvarsi tueksi tai työntää pyörätuolia. Välittämisen keikkojen kohteet valitaan yhteistyössä muun muassa kaupungin ikäihmisten palveluiden työntekijöiden kanssa. Yhteisön pioneeritoiminnan saama vastaanotto ja palaute kertovat, että osalliset ovat olleet hyvin tyytyväisiä toimintaan ja ovat kokeneet onnen tunnetta siitä, että ovat auttaneet ja tulleet autetuiksi, jakaneet ja kuuluneet joukkoon.

Samoin Setlementti Louhela saattaa yhteen avunantajia ja avuntarvitsijoita vapaaehtoistoiminnallaan. Setlementti Louhela on myös selvittänyt kyselyllä vapaaehtoisten kokemuksia näistä tilanteista: 86 prosenttia oli täysin tai osittain samaa mieltä väittämästä ”Vapaaehtoisena toimiminen on edistänyt omaa hyvinvointiani” ja 95 prosenttia vastaajista koki, että ”Vapaaehtoisena toimiminen antaa mahdollisuuden käyttää omaa osaamista hyödyksi”. 96 prosenttia avun tarvitsijoista oli täysin tai osittain samaa mieltä väittämästä ”Olen ollut tyytyväinen Louhelan kansalaistoiminnan keskuksen vapaaehtoiselta samaani apuun”. Lisäksi liki kaikki vastaajat yhtyivät täysin tai osittain väittämään ”Vapaaehtoinen apu on helpottanut arjessa selviytymistäni”.

Kevyitä muutamien tuntien osallistumisen mahdollisuuksia tarjoavissa yhteisöissä on havaittu, että tässäkin niin sanottu porttiteoria toimii: kevyen osallistumisen kautta on ollut helppoa aloittaa vapaaehtoistoiminta ja osa vapaaehtoisista siirtyy sitä kautta sitoutuneempaan kahdenväliseen ystävätoimintaan tai muuhun vapaaehtoistoimintaan.

Ei kannata unohtaa myöskään täysin järjestäytymättömän naapuriavun ja muun omassa lähiympäristössä tapahtuvan asukasaktiivisuuden merkitystä. Ystävällinen naapuri saattaa toimia tärkeänä **lähi-ihmisenä** ja auttaa puutalkoissa tai kauppareis-

suissa, ja toinen saattaa kerätä iltakävelyllään koko kulmakunnan roskat roskikseen. Myös tällaista paikallista auttavan toiminnan kulttuuria voidaan edistää esimerkiksi viestintäkampanjoilla. Kun tuodaan mukavia tarinallisia onnistumisen kokemuksia esiin, voidaan kannustaa yhä useampia ottamaan ensimmäinen toiminnan askel, mikä usein johtaa seuraavaankin.

Onnellisilla asukkailla on merkittävä vaikutus kaupungin maineeseen, sillä he usein haluavat jakaa hyviä kokemuksiaan lähipiirilleen ja esimerkiksi sosiaalisen median kontakteilleen. Järvenpään hyvä maine iloisena ja eläväisenä kaupunkina leviää muun muassa Järvenpään teatterilaisten omaehtoisesti tuottamien **Järvenpään hyvien uutisten** ansiosta (JHUU YouTubessa ja Facebookissa). Järvenpäälaiset ovat myös omaksuneet käyttöönsä Twitterissä ja Instagramissa #hyväjake-merkinnän, joka tuottaa jatkuvasti hienoja osumia erilaisista ihmisten mukaviksi kokemista tapahtumista, maisemista ja elämyksistä. Tämä on sellaista yhteisöllisyyden tuottamaa lisäarvoa, joka erinomaisesti täydentää vetovoimaisuuden lisäämiseen tähtäävää kaupunkimarkkinointia.

Yhteisöjen merkityksellisyys kasvamassa

Järvenpään yhteisöaktiivit tiedostavat hyvin julkisen sektorin niukkenevat resurssit. Samalla he näkevät omasta näkökulmastaan saman, minkä kaupungin työntekijätkin näkevät: juuri niukkenevien resurssien vuoksi kolmannen sektorin, asukasliikkeiden ja muiden osallisuutta lisäävien yhteisöjen merkityksellisyys on kasvamassa tulevina vuosina. Yhteisöjen visioissa toistuu ajatus siitä, että tulevaisuuden Suomi on välittämisen ja yhteisvastuun yhteiskunta, missä kansalaiset ottavat entistä enemmän myös henkilökohtaista vastuuta itsestään, lähimmäisistään sekä yhteisestä ympäristöstä.

Useat yhteisöt haluavat pureutua – oman toiminta-ajatuksensa mukaisesti toimien – yksinäisyyden, eriarvoisuuden ja pahoinvoinnin vähentämiseen, ja ovat siinä erittäin kustannustehokkaita. Vapaaehtoisvoimin toimivien yhteisöjen etu, maksuttomuuden ohella, on tasa-arvoisuus: aktiiviset toimijat ovat aina tervetulleita toimimaan omien kykyjensä mukaan, riippumatta vaikkapa tulotasosta tai koulutuksesta. Yhteisöissä ollaan niin lähellä toisia, että päästään aidosti toimimaan ihmislähtöisesti, tilanteiden ja tarpeiden mukaan joustaen. Tällä on mittaamattoman suuri merkitys kaupungin asukkaiden yhteisöllisyyden ja siten myös hyvinvoinnin kokemuksessa.

Järvenpäälaisissä yhteisöissä on ilahduttavasti havaittu, että kansalaisaktiivisuus on yhteiskunnallista tilannetta heijastaen kasvamassa. Muun muassa vapaaehtoisten määrä useissa eri yhteisöissä ja toiminnoissa on lähtenyt viime vuosina selvään kasvuun. Ihmiset näkevät yhteisöissä mahdollisuuden kantaa oma kortensa kekoon, saada itselle mielekästä toimintaa ja torjua omaa yksinäisyyttä.

Samalla kuitenkin nähdään, että paineet yhdistys- ja vapaaehtoistoiminnan uudistumiselle ovat suuret. Vaikka osallisuuden halua voisi monilla ollakin, ovat ihmiset eri syistä yhä haluttomampia sitoutumaan säännölliseen ja pitkäkestoiseen vapaaehtoistyöhön. Yhdistykset ja muut perinteiset yhteisöt ovatkin suurten kysymysten edessä: vastaako toiminta nykyajan ihmisten tarpeita ja toiveita, ja miten voimme organisoida toimintaa niin, että se mahdollistaa myös vapaaehtoisten keikkaluontaisen panoksen hyödyntämisen? Yksi tulevaisuuden toimintamuoto on aktiivinen kan-

salaisuus ilman yhdistystä, mutta senkin organisoinnissa on omat ratkaisua kaipaavat haasteensa.

Osviittaa Järvenpään kokemuksista muille kunnille

Järvenpäässä on panostettu aktiivisten asukkaiden innon ja työpanoksen hyödyntämiseen koko kaupungin voimavarana. Pääsääntöisesti kokemukset tästä ovat hyviä, niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin eri yhteisöissäkin. Tällä tiellä ei kuitenkaan koskaan tulla valmiiksi ja yhteisen onnistumisen varmistamiseksi toimintatapoja kannattaa aina kriittisesti tarkastella jatkuvan kehittämisen periaatteella. Jatkoa ajatellen Järvenpään kaupungilla pohditaan muun muassa erilaisten verkkopalvelujen sekä kaupungin omistamien tilojen käytön tehostamista asukkaiden osallisuuden edistämiseksi.

Oppeja kuntatyöntekijöille:

- Kunnioita yhteisöjen omia heitä motivoivia intressejä.
- Hyväksy se, että yhteisöjen kirjo on niin suuri, ettei mitään yhtä sabluunaa kaikkeen yhteistyöhön ole.
- Toivota esiinnousseet ideat ja ehdotukset tervetulleiksi. Varaa niille ainakin se aika, että ehdit miettimään, olisiko idea toteutettavissa ja miten. Tunnista hyvä alku ja työstä mieluummin eteenpäin kuin torppaa.
- Tee alusta asti selväksi realistiset rajat: kerro muun muassa tiukoista henkilöstö- ja talousresurssien rajoituksista ja avustushakemusten jättöajoista. Kannusta yhteydenottajia kehittämään ideaa eteenpäin nämä rajoitukset huomioon ottaen.
- Tarkastele avoimesti kaupungin omistaminen tilojen käyttöä ja tarjoa yhteisöille esimerkiksi pop up -toimintaan sopivia paikkoja.
- Tarjoa yhteisöille verkostoitumisen ja tutustumisen mahdollisuuksia, jotta mahdolliset päällekkäisyydet tai potentiaaliset uuden toiminnan kohteet huomataan.
- Tunnista viestinnän merkitys hyvän kasvattajana: tyytyväiset asukkaat toimivat somessa ja muissa kanavissa kunnan lähettiläinä ja tukevat omalta osaltaan kunnan vetovoimaisuutta.
- Tee kolmannen sektorin yhteisökokonaisuutta näkyväksi julkisissa tiedottamisen kanavissa ja tarjoa näin aktiivisille kuntalaisille mahdollisuuksia löytää ”oma juttunsa”.
- Laita hyvä kiertämään tekemällä hyvästä toiminnasta näkyvää. Tiedota, kiitä ja kannusta eri yhteyksissä, liehuta lippua!
- Muista: asenne ratkaisee!

Järvenpääläiset kaupunkiaktiivit lähettävät kuntapäätäjille terveisiä:

- Ottakaa asukasaktiivit tosissanne. Ymmärtäkää, että he näkevät ja tuntevat alueensa paremmin kuin kukaan ja antakaa heille mahdollisuus kehittää ja toimia – valtaa tehdä päätöksiä.

- Kutsukaa osalliset mukaan kehittämään, pyytäkää mielipiteitä.
- Vaikka vapaaehtoistoimintaa tehdään ilman rahallista panosta, toiminta ei pyöri ilman taloudellisia ja ajallisia uhrauksia sekä tilatarpeita. Varmistakaa, että kansalaistoimintaa tuetaan tavoitteisiin suhteutettuna riittävästi.
- Järjestöjä voi tukea muillakin keinoilla kuin tiloilla ja rahalla, esim. vapaaehtoistoimintaan voisi tarjota kulttuuritapahtumien loppuunmyymättömiä lippuja.
- Tehkää pitkäjänteisempiä rahoitus- ja ostopalvelupäätöksiä.
- Luokaa selkeä eri toimijat (yksityinen, kunta, kolmas sektori) huomioiva hallintorakenne.
- Pitäkää päätöksenteko ja vaikuttaminen lähellä ihmistä, paikallisella tasolla.
- Johtajat, näyttäkää esimerkkiä ja tulkaa mukaan asukastoimintaan ainakin joskus. Näin palautuvat myös ihmiset mieleen hallinnon rattaissa.

Esimerkkejä Järvenpään aktiivisista yhteisöistä

Hyvä kasvaa Järvenpäässä (toiminta käynnistettiin 2011)

- **Toiminta-ajatus:** Asukasliike on organisoitua neljännen sektorin (perhe, suku, ystävät, naapurit) toimintaa, missä toteutetaan omaan lähiympäristöön liittyviä unelmia ja kasvatetaan hyvää. Asukasliike on paikallisen ja yhteisöllisen toiminnan hautomo, joka lisää sujuvaa ja mutkatonta yhteistoimintaa asukkaiden, kaupungin organisaation ja paikallisten yritysten kesken. Asukasliike ei ole yhdistys, vaan porukka yksityishenkilöitä tekemässä omaa kotiseutua paremmaksi omalla työllä ja yhteistyökumppanien avustuksella. Näin vältetään raskaaksi koetulta yhdistysbyrokratialta. Toimintamalli on kuvattu liikkeen verkkosivuilla Risto-kohdassa.
- **Toimintaesimerkkejä:** Kyrölän kaupunginosan ideatyöpaja ja sen pohjalta toteutetut toimet, Seppälän talon käyttö asukastalona, vapaaehtoistyötä pakolaisten hyväksi, Kukkatempaukset yhdessä Järvenpään Kukkatalon kanssa.
- **Tunnustuksia:** Kyrölä vuoden 2013 uusmaalainen kylä, Vihervuoden mitali 2016.
- www.hyvakasvaajarvenpaassa.fi

Järvenpään Kukkatalo Oy esimerkkinä yrityksen kansalaisaktivismista

- **Toiminta-ajatus:** Järvenpään Kukkatalo Oy on kukkakauppa, puutarhamyymälä ja hautauspalvelu, jonka liikeideana on myydä kukkia ja puutarhatuotteita sekä niihin liittyviä palveluita ammattitaidolla, olla askeleen edellä tuotteissa, antaa asiakkaille tuhansia ideoita sekä elämyksiä. Järvenpään Kukkatalo Oy on yksityinen perheyrittäjä eikä kuulu mihinkään ketjuun.
- **Toimintaesimerkkejä:** Yhdessä asukasliikkeen kanssa kehitetty Hyvä kasvaa Järvenpäässä -kukkakimppu-toimintatapa, missä Järvenpään Kukkatalo lahjoittaa jokaisesta myydystä kimpusta kesäkukan kaupunkiin. Järvenpään Kukkatalon floristit ja Hyvä kasvaa Järvenpäässä -asukasliikkeen talkoolaiset ovat useana kesänä rakentaneet lahjoitetuista kukista ja kierrätysesineistä

näyttävän tilakoristelun Järvenpään keskustaan.

- www.jarvenpaankukkatalo.fi

Siskot ja Simot (aloitettu 2013 Järvenpäässä)

- **Toiminta-ajatus:** Siskot ja Simot on välittämisen kansanliike, joka edistää tavallisen ihmisen taidoin tehtävää pop up -tyyppistä vapaaehtoistoimintaa ns. Välittämisen keikoilla. Yhteisön taustalle on perustettu yhdistys, jonka hallituksen tehtävänä on tukea toimintaa ja luoda sille toimintaedellytyksiä. Yhteisössä voi kuitenkin toimia ilman yhdistysjäsenyyttä ja tulla mukaan tapahtumiin ilman sitoutumisen pakkoa silloin, kun omaan aikatauluun sopii.
- **Toimintaesimerkkejä:** Välittämisen keikkojen aiheet syntyvät paikallisista tarpeista toiveita kuunnellen ja yhdessä suunnitellen, esim. menneiden aikojen muistelu, pihatalkoot, lettukestit, yhteislaulu, piknik ja erilaiset juhlat.
- **Tunnustuksia:** Uudenmaan Liiton myöntämä vuoden 2014 Uusimaa-palkinto.
- www.siskotjasimot.fi

Setlementti Louhela ry (toiminut Järvenpäässä vuodesta 1945)

- **Toiminta-ajatus:** Setlementti Louhela ry on Järvenpäässä ja sen lähialueilla toimiva uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö, joka toimii vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammattilaisten yhteisvoimin, paikallisista tarpeista käsin, ihmisten kesellä ja ihmisten kesken. Järjestö kehittää kansalaistoimintaa, lapsi- ja nuorisotyötä, kotona asumista tukevia palveluita ja yhteisöllisiä toimintamuotoja. Toiminnassa on kaksi toimintalinjaa: vapaaehtoislähtöinen kansalaisjärjestötoiminta sekä ammattilaisvoimin toimiva palvelujen tuotanto. Toiminta on osittain mm. RAY:n tukemaa.
- **Toimintaesimerkkejä:** vapaaehtoisten organisointi avuksi arkeen ja erilaisille saattokeikoille, tapahtumien, juhlien ja retkien organisointi, Kulttuuriluotsitoiminta, Automies-toiminta, Liikuntaluotsi-toiminta, ystävätoiminta, Olohuonetoiminta.
- **Tunnustuksia:** Suomen Setlementtiliiton myöntämä yhteisötyön tunnustuspalkinto 2008
- www.setlementtilouhela.fi

ViaDia Järvenpää ry (perustettu 2011)

- **Toiminta-ajatus:** Yhdistys tekee työtä ihmisten kokonaisvaltaisen elämänlaadun parantamiseksi yhteistyössä Järvenpään kaupungin, TE-toimiston, alueen eri oppilaitosten ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Toiminnankeskus ViaDia-torilla panostetaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemisen leviämiseen, jotta sosiaalinen ja henkinen yksinäisyys Järvenpäässä voisi vähentyä. Myös Ely ja RAY osallistuvat ViaDian eri toimintamuotojen rahoittamiseen. ViaDia on aktiivinen toimija myös maahanmuuttajien kotoutumista edistävässä Tukea ja tekoja -verkostossa.

- **Toimintaesimerkkejä:** Monikulttuurinen perhekerho, Nuorisokahvila LOISTO cafe.
- www.viadia.fi/jarvenpaa

Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto

- **Toiminta-ajatus:** Yhdistysverkosto edistää alueen yhdistysten välistä verkostoitumista ja yhteistyötä, kunta–järjestökumppanuuksien rakentumista sekä tukee alueen vapaaehtoistoimintaa entistä monipuolisemman toiminnan ja parempien tapahtumien luomiseksi ja sitä kautta kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Myös yhdistystoimijoiden osaamista pyritään lisäämään.
- **Toimintaesimerkkejä:** Yhteistyössä järjestöjen, kaupungin ja seurakunnan kanssa vapaaehtoistoiminnan peruskouluttaminen, järjestöreffien organisointi alustaksi yhdistystoimijoiden tutustumiselle ja yhteisen tekemisen polkujen löytämiselle, erilaisten koulutusten järjestäminen.
- www.yhdistysverkosto.net

Järvenpään kaupungin nuorisovaltuusto

- **Toiminta-ajatus:** Nuorisovaltuuston tehtävänä on toiminnallaan parantaa nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä nuorten yhteiskunnallista kiinnostusta sekä tehdä kaupunginhallitukselle aloitteita ja esityksiä nuorisoa ja nuorten elämää koskevissa asioissa. Nuorisovaltuusto laatii toimikautensa alussa toimintasuunnitelman, jonka kaupunginhallitus hyväksyy.
- **Toimintaesimerkkejä:** Vaikuttaminen esim. moporeitistöön ja nuorison kesätyöpaikkojen määrään, yhteistyöryhmän perustaminen koulujen ja oppilaitosten kanssa edistämään nuorten vaikuttamista kaupungissa.

Järvenpään kaupungin eläkeläisneuvosto ja sen kehittäjäyhteisö

- **Toiminta-ajatus:** Järvenpään kaupungin ja sen alueella toimivien eläkeläisjärjestöjen yhteistyöelin, joka on koontunut joukoistaan ikäihmisten palveluiden kehittämiseksi innostuneiden joukon, kehittäjäyhteisön. Tavoitteena on edistää järvenpääläisten ikäihmisten oikeuksien toteutumista, hyvinvointia ja palveluja yhteistyössä kaupungin eri toimialojen kanssa, ja tehdä se tehokkaammin kuin antamalla vain lausuntoja ja tekemällä aloitteita.
- **Toimintaesimerkkejä:** Kaupungin ikäihmisille tarkoitettujen verkkosivujen käytettävyyden kehittäminen, uuden sosiaali- ja terveyskeskuksen toimitilojen ja varusteiden arviointiin osallistuminen, Senioripuiston suunnitteluun osallistuminen, Hyvinvointikampanuksen toteutuksen suunnitteluun osallistuminen, iltapäiväseminaarien ja seniorimessujen järjestäminen, ikäihmisille suunnattujen ateria- ja liikennepalveluiden kehittämiseen osallistuminen, vertaisohjaaminen uuden sosiaali- ja terveyskeskuksen käyttöönoton yhteydessä.
- www.jarvenpaa.fi/elakelaisneuvosto